

Nieuwsbrief nr. 63

Een paar hoogtepunten in 2018

2018 stond in het teken van het 100-jarig bestaan van Stoomgemaal De Tuut. Er werden meerdere interessante en vooral mooie activiteiten opgezet zoals:

- Diverse **stoomweekenden** en een **motorendag**;
- Een **stoomfeest** met diverse activiteiten waaronder oude stoomwalsen, stoomtractoren, een door paarden getrokken brandweer, diverse kramen en een uitgebreide horeca;
- De **thematentoonstelling** '100 jaar De Tuut', feestelijk geopend door de burgemeester van West Maas en Waal, dhr. Van Neerbos;
- Op 13 mei draaiden, na ruim 50 jaar, de **pompen** weer als vanouds. Het startsein werd gegeven door Dhr. Cornielje, Commissaris van de Koning in Gelderland door het opendraaien van de stoomafsluiter;
- Benoeming tot **ridder in de Orde van Oranje Nassau** van ons bestuurslid en oud-voorzitter Dhr. J Reijnen;
- Afsluiting van dit memorabele jubileumjaar met een **geweldig feest voor alle vrijwilligers**.

Rest ons, na dit fantastisch jubileumjaar, u allen, zowel bezoekers als vrijwilligers, en niet in de laatste plaats onze donateurs, fantastische feestdagen en een voortreffelijk 2019 toe te wensen.

Bestuur en vrijwilligers van Museum De Tuut.

Winterprogramma

Ook dit jaar zet De Tuut weer een winterprogramma op. Het thema is 'De Geschiedenis van Appeltern'

Er worden 3 lezingen gehouden die bestaan uit een combinatie van 'n presentatie van ongeveer 1 uur, een wandeling door de historische omgeving en een nazit in Stoomcafé De Tuut.

De data zijn:

Zondag 27 januari 2019

Zondag 3 februari 2019

Zondag 24 februari 2019

De combinaties van lezing, wandeling en nazit vinden alle plaats op zondagmiddag in Stoomcafé De Tuut en duren van 14:00–16:00 uur. De entree bedraagt, inclusief koffie/thee en gebak € 10,-

Lezing 1:

De algemene geschiedenis van Appeltern;

Lezing 2.

Het water als kwelgeest van Appeltern;

Lezing 3.

Leven en werken van Joan Derk van der Capellen en de betekenis daarvan voor de huidige tijd. Joan Derk van der Cappellen schreef eeuwen geleden al het Democratische Manifest. Op dit manifest is onze huidige grondwet gebaseerd.

Deelname graag aanmelden via telefoon: 0487-541156 of per mail via info@de-tuut.nl Dit in verband met het beschikbare aantal plaatsen.

Programma 2019

Museumseizoen De Tuut

Het seizoen van Museum De Tuut loopt van 4 mei tot en met 27 oktober 2019.

Gedurende die periode is het museum 6 dagen per week van 11:00 tot 16:00 uur geopend. Op maandag is het museum gesloten.

Over de openingsdagen en -tijden van Het Motorenmuseum wordt nog overleg gepleegd in de eerstvolgende nieuwsbrief wordt u hiervan op de hoogte gesteld.

Zaterdag	04 mei: Seizoensopening met de thematentoonstelling "De geschiedenis van de Stoommachine De machine die de wereld en de mens veranderde".
Zaterdag	11 en zondag 12 mei: Stoomweekend en tevens Molen- en Gemalendag
Zaterdag	06 en zondag 07 juli: Stoomweekend
Zondag	04 augustus: Maas- Waalse Maaldag
Zaterdag	17 en zondag 18 augustus: Stoomweekend
Zondag	18 augustus: Stationaire Motorendag
Zaterdag	14 en zondag 15 september: Stoomweekend, tevens Open Monumentendag
Zaterdag	19 en zondag 20 oktober: Stoomweekend

AED bij De Tuut.

Onlangs is aan de zijgevel van de motorenzaal van ons gemaal een AED geplaatst. De financiën voor dit levensreddende apparaat werden bijeengebracht via crowdfunding. Inmiddels hebben 2 x 6 vrijwilligers van De Tuut een cursus voor de bediening van de AED ontvangen. Zij zijn nu de trotse bezitters van het diploma "Basic Life Support".

De cursus werd door de EHBO-afdeling Beuningen gratis gegeven als compensatie voor het mogen gebruiken van het tuutterrein voor de jaarlijkse gezamenlijke oefening van EHBO, Brandweer en Ambulancedienst.

Van Redder tot Ridder.

Zaterdag 20 oktober jongstleden, tijdens de afsluiting van het 100-jarig jubileum van Stoomgemaal DeTuut, werd onze oud-voorzitter Jan Reijnen geridderd in de Orde van Oranje Nassau.

Jan is tientallen jaren voorzitter geweest van Monumentenstichting Baet en Borgh, waaronder ook De Tuut valt en is nog steeds bestuurslid. De burgemeester van Druten, de heer van Riswijk speldde hem, in het bijzijn van zijn echtgenote Bets, hun kinderen en kleinkinderen en een groot aantal genodigden en vrijwilligers van De Tuut, de koninklijke onderscheiding op.

Jan zet zich al jaren in voor het behoud, het beheer en het promoten van het erfgoed in Maas & Waal. Onder dit erfgoed valt ook stoomgemaal 'De Appelternsche Sluis' in de volksmond De Tuut genaamd.

Onvermoeibaar, doortastend en energiek heeft Jan al die jaren elke mogelijkheid benut om De Tuut van de ondergang te redden. Hij deed dit door eigenhandig bij de restauratie mee te werken, het verkrijgen van subsidies en het overtuigen van mensen van het belang van het restaureren en in stand houden van ons erfgoed.

Door de gedrevenheid van Jan, samen met een grote groep vrijwilligers, staat De Tuut er, na een jarenlange restauratie weer als nieuw bij en is weer geheel operationeel, hetgeen dit jaar bevestigd werd door, tijdens het eeuwfeest, het gemaal weer als vanouds te laten pompen.

Ook is Jan bestuurslid van de Nederlandse Gemalenstichting en voorzitter van Federatie Industrieel Erfgoed Nederland. Daarnaast werkte hij mee aan diverse uitgaves over de streekgeschiedenis van Het Land van Maas en Waal.

Nog steeds is Jan zeer direct betrokken bij De Tuut en haar vrijwilligers. Die laatste brachten dan ook, na de uitreiking van de koninklijke onderscheiding, met veel verve 'Het Tuutlied' voor hem ten gehore.

Onderhoud en keuring stoomketel.

Bij een stoomketel is het van belang dat deze betrouwbaar en vooral veilig functioneert. Dit geldt natuurlijk ook voor de stoomketels in de Tuut. Op dit moment wordt ketel 2 klaargemaakt voor de verplichte periodieke keuring. Deze ketel is van het type Lancashire, waarbij twee vuurgangen door het water-gedeelte lopen. De schoonmaak van de ketel, vuurgangen en appendages is een klus die grondig moet worden uitgevoerd. Hiervoor zijn de vrijwilligers enkele weken in touw. Tegelijkertijd worden de ketel en appendages op onregelmatigheden gecontroleerd, eventueel gerepareerd en worden alle pakkingen vervangen. Op de foto is goed te zien dat het een “vuil” klusje betreft.

Onder andere worden het vuurdeurraam, het rooster en de vuurbrug verwijderd, evenals de veiligheids, peilglazen, hoofdstoomafsluiter, voedingwater-klepkasten en de spuiafsluiter. Daarna is de ketel klaar voor keuring.

De ketel wordt gekeurd door een inspecteur van Lloyd's Register Nederland B.V. Na goedkeuring kan de ketel dan weer twee jaar mee tot de volgende keuring.

Momenteel is de Tuut vier dagen per week geopend, als u eens wilt zien hoe de installatie er tijdelijk bijstaat, bent u van harte welkom.

De schoorsteen van de Tuut.

De schoorsteen van de Tuut is herbouwd in 1997 en heeft een hoogte van 35 meter. De warme rookgassen in de schoorsteen zijn lichter dan de buitenlucht waardoor er trek in de schoorsteen ontstaat en de rookgassen naar de buitenlucht worden afgevoerd. Tijdens de opstart van de ketel is de trek in de schoorsteen vaak nog niet voldoende aanwezig omdat de lucht in de schoorsteen nog koud is. Daarom wordt er onderin de schoorsteen een vuurtje gestookt zodat de lucht opwarmt waardoor de rookgassen beter door de schoorsteen gaan en de trek aanwakken.

De schoorsteen moet vanwege de temperatuur en aanwezige stoffen in de rookgassen aan hoge eisen voldoen en bestaat daarom deels uit vuurvaste stenen die zorgvuldig gemetseld zijn. In de schoorsteen bevindt zich verder nog een stalen pijp zodat het metselwerk minder aangetast wordt.

Op de foto ziet u de ruimte waar de schoorsteen verwarmd wordt.

Programma 2019

Museumseizoen De Tuut

Het seizoen van Museum De Tuut loopt van 4 mei tot en met 27 oktober 2019.

Gedurende die periode is het museum 6 dagen per week van 11:00 tot 16:00 uur geopend. Op maandag is het museum gesloten.

Over de openingsdagen en -tijden van Het Motorenmuseum wordt nog overleg gepleegd in de eerstvolgende nieuwsbrief wordt u hiervan op de hoogte gesteld.

MUSEUM DE TUUT

STOOMGEMAAL EN MOTORENMUSEUM
Erfgoed in Bedrijf

De Tuut 1, 6629 AA Appeltern
T: 0487-541156 info@de-tuut.nl
www.de-tuut.nl

Bij de exploitatie krijgt het Museum intensieve ondersteuning van de Doederij. Zie voor meer informatie: www.doederij.com

Zaterdag	04 mei: Seizoensopening met de thematentoonstelling "De geschiedenis van de Stoommachine De machine die de wereld en de mens veranderde".
Zaterdag	11 en zondag 12 mei: Stoomweekend en tevens Molen- en Gemalendag
Zaterdag	06 en zondag 07 juli: Stoomweekend
Zondag	04 augustus: Maas- Waalse Maaldag
Zaterdag	17 en zondag 18 augustus: Stoomweekend
Zondag	18 augustus: Stationaire Motorendag
Zaterdag	14 en zondag 15 september: Stoomweekend, tevens Open Monumentendag
Zaterdag	19 en zondag 20 oktober: Stoomweekend

Fotografie Hein van Buuren

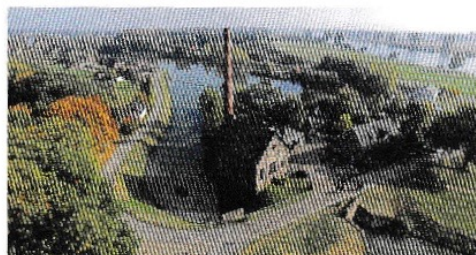
De vrijwilligers van Museum De Tuut wensen u fijne feestdagen en een gelukkig 2019!

Dit artikel verscheen in het septembernummer van 'Het Waterschap' over de waterschapschat De Tuut.

} SCHATTEN VAN DE SCHAPPEN

Hard werken voor je schat

Sommige waterschapschatten zijn net op tijd gered. Zoals stoomgemaal De Tuut in Appeltern. Als de functie van de industriële parel er in 1967 opzit, dreigt de slopershamer. Zijn schoorsteen ligt er in 1971 al af, de ondergang lijkt nabij. Dit jaar viert het in volle glorie herstellende gemaal zijn honderdjarige verjaardag.

DOOR BINA AYAR

Soms komt er een tachtigjarige man met zijn handen in zijn zakken kijken naar De Tuut. Hij is een van de zeven vrijwilligers van stichting Baet en Borgh die in 1983 wordt opgericht om het gemaal uit 1918 te redden. In zijn jongere jaren heeft hij hier heel wat noeste arbeid verricht. Met liefde. Met resultaat ook, want duizenden trekken jaarlijks naar het stoomgemaal en bijbehorend motorenmuseum. Soms zijn het passanten die aangetrokken door de afwezigheid van luidruchtig verkeer of te veel mensen op De Tuut stuiten. In dit verlaten landschap vinden zij paradoxaal genoeg een robuust icoon van de vooruitgang. Een herinnering aan de tijd waarin sterke mannen dagelijks tonnen kool verscheppen en de machinist 24/7 paraat staat om het industriële bouwwerk te bedienen. Dankzij de uit Engeland overgewaarde stoomtechniek kan het middelgrote gemaal 440 kubieke meter water per minuut bemalen. Eindelijk zijn de eindeloze inundaties voorbij en komt het gebied tot bloei.

Lelijk ding

Toch scheelt het weinig of het gemaal gaat tegen de vlakte. In 1967 neemt het Bloemers dieselgemaal zijn functie over. Dat gebouw is vier keer kleiner dan De Tuut maar levert de dubbele capaciteit. 'Wanneer wordt dat lelijke ding

eindelijk gesloopt?', wil het gemeentebestuur van Appeltern eind jaren zestig weten van het waterschap. Als de schoorsteen in 1971 wegens 'bouwvalligheid aan de top' wordt gesloopt, lijkt de burgemeester zijn zin te krijgen. Wanneer de nood het hoogst is, is de redding nabij, zo blijkt. Het gemaal komt op de valreep op de monumentenlijst. Dankzij het doorzettingsvermogen van een handjevol vrijwilligers en een hernieuwde belangstelling voor industrieel erfgoed. Verandering begint in hoofden en harten. Al is er dan wel weer veertien jaar overleg en getouwtrek nodig voordat er ook hard geld komt voor behoud. In 2001 komt er eindelijk weer rook uit de schoorsteen. In 2014 is de restauratie volledig voltooid, inclusief het stoomketelhuis, de machiniezaal en de kolenloods.

Historisch-educatief vertier

Een schat redden is één ding, hem behouden is een kwestie van blijven werken. Het gemaal is weliswaar zes dagen per week geopend en vijf weekenden per week in bedrijf, nieuwe uitdagingen zijn er ook. Nu de restauratie klaar is, dreigen de subsidiestromen te stoppen. Het karakteristieke gemaal bedruipt zichzelf voor vijftien procent, maar dat is niet genoeg, vindt Baet en Borgh. Om zelfvoorzienend te zijn, is publieksbegeleiding, marketing en gastvrijheid nodig. De stoomfanatici en technici die het gemaal uit

zijn ruïnes herbouwden, zijn nog steeds nodig, meer marketing minded liefhebbers zijn ook welkom. Net als jongeren die via de stichting hier het vak van machinist leren.

Al het vergoten bloed, zweet en tranen is niet voor niets geweest. Het gemaal heeft niet alleen een functie als calamiteitengemaal, het is ook goed voor historisch-educatief vertier. Een plek om in de geest van nu het verleden te beleven.

Gouden regels

De Tuut is bovendien een dankbaar decor voor evenementen. Zoals voor het STOWA-symposium van 7 september over het belang van waterstaats erfgoed bij waterveiligheid. Jan Reijnen, bestuurder van Baet en Borgh en Tuut-adept van het eerste uur, heeft voor de gelegenheid tien gouden regels opgesteld voor het herbestemmen van erfgoed. Zoals: 'Een waterstaatsmonument is geen hoop oude stenen, maar wordt vanzelfsprekend meegenomen in ruimtelijke opgaven'. Ook belangrijk: 'Blijf communiceren over de historische ontwikkeling van water in een gebied, voor draagvlak'. En: 'Wees creatief, want het verleden kan houvast geven voor de toekomst'.

Als enige overlevende stoomgemaal in een gebied waar ooit 75 soortgenoten stonden, is De Tuut de belichaming van die geboden. Hij kan wel oud zijn, maar hij staat open voor zijn omgeving en gaat met zijn tijd mee. De vrijwilligers die hem nu helpen, zullen er over nog eens honderd jaar niet meer zijn. Het gemaal wel. Welke verhalen hij dan nog meer vertelt, weten we niet. Eén les zal hij zich blijven herinneren: niets gaat vanzelf.

Bina Ayar is historicus en journalist; met dank aan Jan Reijnen, bestuurslid stichting Baet en Borgh.

Een onderwerp aanmelden voor de serie 'Schatten van de Schappen' kan via redactie.hetwaterschap@sdu.nl